

فرهنگ‌نامه‌ی سیاسی - فلسفی

مکتب‌های سیاسی

«انقلاب سوسیالیستی اکتبر شوروی»

قسمت اول

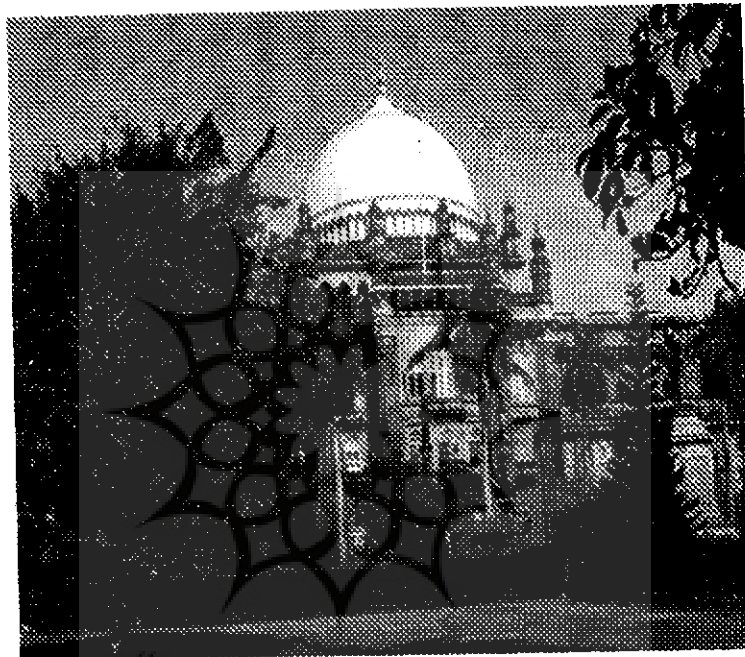
پس از کمون مشهور پاریس^۱ که به دولت انقلابی پاریس هم مشهور است و از تاریخ ۱۸ مارچ تا ۲۸ مه سال ۱۸۷۱ میلادی که پاریس در دست انقلابیون چپ بود، تا سال‌های آغاز انقلاب سوسیالیستی اکتبر شوروی، هیچ انقلابی (از نوع چپ) که بتواند نظر مردم اروپا و جهان را به خود جلب نماید، در تاریخ جهان ثبت نشده است.

در امپراتوری گسترده روسیه از آغاز سال‌های ۱۸۹۰ به این سو، موج اعتراض و آشوب‌های کم و بیش کارگران و دهقانان ستم دیده از زورگویی و ستم‌های اجتماعی

دولت مردان، زمین داران بزرگ، فئودال‌ها، بورژواها و بی‌داد مضاعف نظام تزاری خاندان رمانوف، در گوشه و کنار شهرهای بزرگ و به ویژه مراکز صنعتی و کارگری شروع شد.

سال‌های آغازین قرن بیستم نشان‌دهنده قرن آشوب زده، دلهره‌آور و اضطراب آمیزی بود که با قرن‌های هیجدهم و نوزدهم تفاوت آشکاری داشت. در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم جهان با زیاده‌خواهی دولت‌های استعماری، دست‌خوش بحران‌های مرگ‌باری شده بود که سرانجام طی

آن‌هایی که در اشغال و تصرف سرزمین‌های دیگران کلاه سرشان رفته بود، و از این بازار مکاره کالایی به خانه نبرده بودند، در اتحاد با هم‌فکران و هم‌پیمانان خود به بحران آفرینی پرداختند. گذشته از جنگ‌های فراگیر اول و دوم جهانی و کشتارهای بی‌رحمانه‌ی تاریخ در جنگ‌های کره، ویتنام، الجزایر، فلسطین، یمن، چین، آمریکای لاتین، آفریقا و در دهه‌های ۲۰- ۴۰- ۵۰- ۷۰ و ۸۰ میلادی در سال‌های نخستین این قرن فجایع خونین دیگری اتفاق افتاد:

جنگ وحشت‌انگیز و خونین

انگلستان با بوئرها، مهاجران آلمانی و هلندی ساکن ایالت‌های ترانسمند ترانسوال Transvaal و اورنج‌سیتی Orange City در آفریقای جنوبی برای بیرون راندن آن‌ها از این ایالت‌های انباشته از معادن طلا از سال ۱۸۹۹ تا ۱۹۰۲ که با پیروزی نیروهای انگلیسی خاتمه یافت، مقدمه‌ی شومی بر آغاز یک قرن پر آشوب بود، جنگ ناخواسته و هجوم بی‌امان قدرت‌های اروپایی، ژاپن و آمریکا به چین در سال ۱۹۰۰، جنگ وحشت‌انگیز روسیه و ژاپن از سال ۱۹۰۴ تا ۱۹۰۵، رقابت استعماری دو قدرت بزرگ اروپا، فرانسه و آلمان بر سر متصرفاتشان در کشور آفریقای مراکش، ضمیمه کردن سرزمین بوسنیا و هرزگوینا به

جنگ‌های فراوان منطقه‌ای و جهانی، بخش بسیار بزرگی از منابع انسانی، اقتصادی، بهداشتی و زیست محیطی را نابود کرد. رقابت‌های استعماری کشورهای کاپیتالیستی برای اشغال منابع اقتصادی و جغرافیایی به اندازه‌ای رسیده بود که به راستی حتی یک سرزمین خالی برای اجاره مجدد استعمارگران نبود. با تقسیم جهان بین قدرت‌های استعماری، کشورهای کوچک، بی‌فایده و بدون اهمیتی باقی مانده بودند که اشغال‌گران استعماری چندان رغبتی به تصرف آن‌ها نداشتند. با بسته شدن کانال‌های اشغال سرزمین‌های دیگران، نوبت به نفوذهای سیاسی - ایدئولوژیک و بازی کردن با احساسات انسان‌ها بود.

1- Paris Commune - Common of Paris

متصرفات امپراتوری پروس (مجارستان - اتریش) در سال ۱۹۰۸، برانگیخته شدن بحران دوم بین فرانسه و آلمان بر سر مراکش، ایجاد دو قطب سیاسی بزرگ در اروپا با عنوان دو اتحادیه سیاسی: آلمان، اتریش، مجارستان و ایتالیا از یک سو و انگلستان، فرانسه و روسیه از طرف دیگر، همه و همه سرآغاز شومی برای نشان دادن یک قرن صد ساله‌ی پر از آشوب، اضطراب آور و دلهره آمیز بودند.

تمام آن نشانه‌ها اگر در یک طرف حوادث شگفت‌انگیز قرن بیستم قرار گیرند، نشانه‌های انقلاب سرخ سوسیالیستی اکتبر شوروی، در طرف دیگر این قرن آشوب‌زده، نشانه‌های برجسته و شگفت‌انگیزتر دیگری آفریده‌اند که تا قرن‌های فراوان سال‌های پیش رو در بسیاری از روی‌دادهای گیتی تأثیر خواهند گذارد.

پیش‌گامان و بنیان‌گزاران انقلاب روسیه، گروه‌های نویسندگان، روشن‌فکران، دانشگاهیان، دانشجویان، ملی‌گرایان، و در سال‌های بعد کارگران و در پی آن‌ها کشاورزانی بودند که از ستم‌های سیاسی، اجتماعی، حکومتی، زمین‌داران بزرگ، سرمایه‌داران، نزول خواران و دولت‌مردان تزاری به جان آمده بودند.

قرن بیستم تفاوت زیادی با قرن‌های نوزدهم و هیجدهم دارد. امپراتوری روسیه به عنوان بزرگ‌ترین سرزمین کشاورزی و فنودالی جهان، هدف نخستین جرقه‌های انقلاب اجتماعی اروپا قرار گرفت که از نخستین روزهای آغازین آن تا رسیدن به شعله‌های سرکش و جهان‌گیر ۱۷ سال طول کشید.

یکی از ویژگی‌های قرن بیستم، قدرت گرفتن کلاس‌ها و طبقات مختلف اجتماعی مانند: کارگران ساده، کشاورزان، مستأجران زمین، خرده مالکان، صنعت‌گران،

بوروکرات‌ها، روشن‌فکران و دانشگاهیان در سطح اروپا بود. با ورود به قرن بیستم روز به روز فاصله با اشرافی‌گری، جلال و شکوه قرن هیجدهم و نوزدهم زیادتر می‌شود. علت این امر به وجود آمدن طبقات جدیدی مانند روشن‌فکران و دانشگاهیان است که به عنوان کانون مخالفت‌های سیاسی و مرکز مبارزه با بی‌عدالتی‌های اجتماعی، گروه‌های فقیر و حتی متوسط جامعه را به سوی خود جلب می‌کنند.

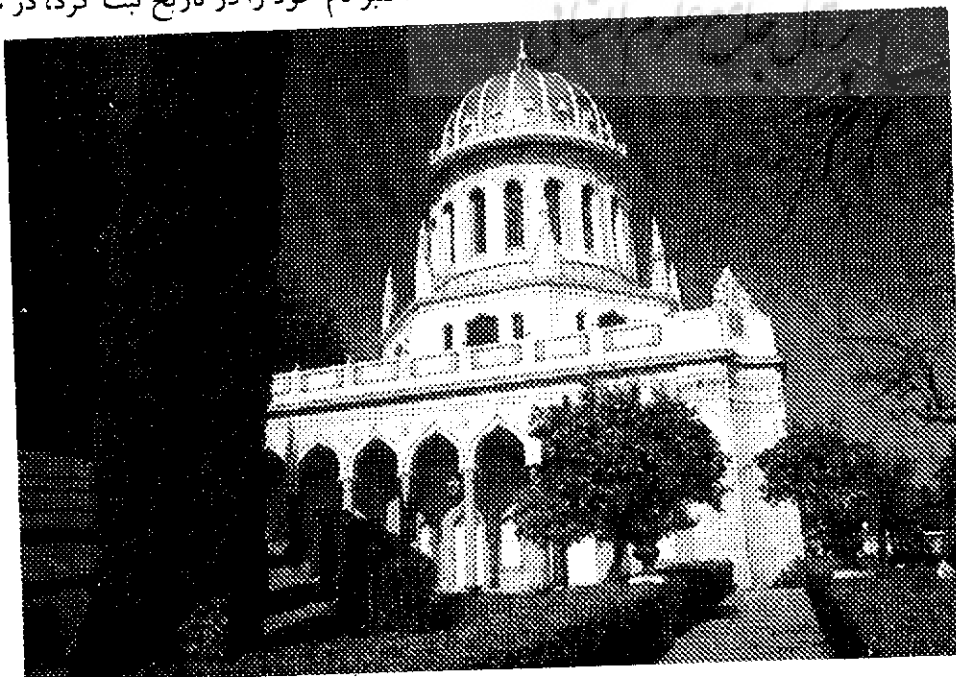
در روسیه که بعدها یکی از بزرگ‌ترین انقلاب‌های تاریخ در آن صورت می‌پذیرد، شهرهای بزرگ دانشگاهی و کانون‌های روشن‌فکری، مرکز اعتراض و آشوب دانشجویان و افراد تحصیل‌کرده علیه بی‌عدالتی‌های اجتماعی و دیکتاتوری هیئت حاکمه می‌شوند. شاید درست‌تر این باشد که حرکت‌های آزادی خواهانه‌ی دانشجویان روسی را درکنار شورش و اعتصاب کارگران، نخستین و اصلی‌ترین پدیده‌های پیدایش انقلاب اکتبر روسیه بدانیم.

گذشته از حرکت‌های جسته و گریخته‌ی پراکنده و اتفاقی سال‌های پایانی قرن نوزدهم و دو سال آغازین قرن بیستم، شایسته‌تر این

است که نخستین حرکت‌های انقلابی انفرادی و غیرسازمانی روسیه به اعتراض و اعتصاب کارگران و صنعت‌گرانی نسبت داده شود که در تابستان سال ۱۹۰۳ از شهرهای صنعتی جنوبی روسیه آغاز شد و به زودی در اندازه‌های بیش‌تر به ناحیه‌ی «اودسا» (Odessa) و از آن جا به «روستو» (Rostov) در منطقه‌ی دُن (Don) سرایت کرد و به زودی به «باکو» (Baku) مرکز آذربایجان و «باتومی» (Batumi) رسید. دامنه‌ی اعتراض‌های نخستین با گذشتن ماه‌های اول به زودی به محدوده کاری ۲۰۰/۰۰۰ نفر از کارگران ملیت‌ها و اقوام مختلف مانند: روس‌ها، اوکراینی‌ها، ارمنی‌ها، گرجستانی‌ها و آذربایجانی‌ها رسید. تا این تاریخ چنین اعتصابی در بین کارگران و مردم گیتی، با چنین دامنه‌ی گسترده‌ای در هیچ جا دیده نشده بود. بدین ترتیب پرولتاریای روسیه به عنوان پیش‌گام و رهبر انقلاب‌های سیاسی جهان نام خود را ثبت کرد.

* * *

نخستین که بعدها به عنوان رهبر حزب کمونیست و رهبر انقلاب سرخ سوسیالیستی اکتبر نام خود را در تاریخ ثبت کرد، در سال

معرفی دفتر نمایندگی مجله‌ی فردوسی در غرب استان مازندران

دانشجویان ، خردورزان ، فرهیخته‌گان و افرادی که تمایل دارند در زمینه‌های فرهنگی ، علمی و گزارش نویسی با مجله‌ی مورد علاقه‌ی خود هم‌کاری داشته باشند ، اشخاصی که برای تهیه‌ی شماره‌های روز و شماره‌های قبلی مجله با مشکل روبه‌رو هستند ، کسانی که سفارش چاپی و یا تبلیغات بازرگانی دارند و مایل هستند کالاهای آن‌ها در مجله تبلیغ شود. **لطفاً در استان مازندران به آقای پرویز جمشیدی** تلفن: ۰۱۹۱-۲۲۲۶۸۷۸-۲۲۲۰۰۱۰ آدرس: غرب مازندران شهر چالوس - خیابان امام - ساختمان ابوذر - طبقه دوم دفتر پخش مطبوعات جمشیدی مراجعه نمایند.

**** توضیح **** مجله‌ی فردوسی برای شهرستان‌های بزرگ و مراکز استان‌ها نماینده فعال می‌پذیرد. در صورت تمایل با دفتر مجله تماس حاصل فرمایید.

معرفی دفتر نمایندگی مجله‌ی فردوسی در استان قم

دانشجویان ، خردورزان ، فرهیخته‌گان و افرادی که تمایل دارند در زمینه‌های فرهنگی ، علمی و گزارش نویسی با مجله‌ی مورد علاقه‌ی خود هم‌کاری داشته باشند ، اشخاصی که برای تهیه‌ی شماره‌های روز و شماره‌های قبلی مجله با مشکل روبه‌رو هستند ، کسانی که سفارش چاپی و یا تبلیغات بازرگانی دارند و مایل هستند کالاهای آن‌ها در مجله تبلیغ شود. **لطفاً در استان قم به آقای ابوالفضل اردکانی** تلفن: ۰۲۵۱-۸۸۲۹۷۹۳ آدرس: قم - امام زاده ابراهیم - بوستان نرگس - کوچه هفتم - پ ۲۰ مراجعه نمایند.

**** توضیح **** مجله‌ی فردوسی برای شهرستان‌های بزرگ و مراکز استان‌ها نماینده فعال می‌پذیرد. در صورت تمایل با دفتر مجله تماس حاصل فرمایید.

معرفی دفتر نمایندگی مجله‌ی فردوسی در استان اصفهان

دانشجویان ، خردورزان ، فرهیخته‌گان و افرادی که تمایل دارند در زمینه‌های فرهنگی ، علمی و گزارش نویسی با مجله‌ی مورد علاقه‌ی خود هم‌کاری داشته باشند ، اشخاصی که برای تهیه‌ی شماره‌های روز و شماره‌های قبلی مجله با مشکل روبه‌رو هستند ، کسانی که سفارش چاپی و یا تبلیغات بازرگانی دارند و مایل هستند کالاهای آن‌ها در مجله تبلیغ شود. **لطفاً در استان اصفهان به آقای علی شاه جوان** تلفن: ۰۳۱۱-۲۲۹۱۲۷۴ مراجعه نمایند.

**** توضیح **** مجله‌ی فردوسی برای شهرستان‌های بزرگ و مراکز استان‌ها نماینده فعال می‌پذیرد. در صورت تمایل با دفتر مجله تماس حاصل فرمایید.

۱۸۹۵ در شهر سنت پترزبورگ، پایتخت آن روزی روسیه، بسیار تلاش کرد تا اتحادیه‌ای از کارگران انقلابی ایجاد کند. اما موفق نشد. زیرا این تشکیلات با شدت با مخالفت گروه‌های دست راستی و سربازان تزار رو به رو گردید.

سه سال بعد یعنی در سال ۱۸۹۸، گروهی از سوسیال - دموکرات‌های روسی در مینسک (Minsk) در یک گردهم‌آبی، زیربنای تأسیس حزب کارگران انقلابی سوسیال - دموکرات را پایه‌ریزی کردند. این حزب نیز توسط پلیس تزار تعطیل شد و رهبران آن دست‌گیر و زندانی شدند. پس از این شکست، آزادی خواهان در کمیته‌های مختلف انقلابی و زیرزمینی بدون داشتن یک رهبر مرکزی به فعالیت‌های مخفیانه‌ی خود علیه رژیم تزاری مشغول گشتند.

لنین که به علت تشکیلات پنهانی و مبارزه آشکار علیه تزار به سبیری تبعید شده بود، پس از گذراندن دوره سه ساله‌ی تبعید خود در سال ۱۹۰۰ به جمع یاران خود بازگشت و به فعالیت‌های سیاسی خود علیه رژیم تزار ادامه داد. هم‌زمان با بازگشت لنین از تبعید سه‌ساله‌اش روزنامه‌ی «ایسکارا» (Iskara) ^۲ در اشتوتگارت چاپ شد. سرمقاله‌ی نخستین شماره این مجله با تیترو «وظایف فوری جنبش ما از لنین بود».

نسخه‌های این روزنامه از راه رومانی، ایران، فنلاند، آلمان و دیگر کشورهای همسایه به داخل روسیه می‌رسیدند و بین علاقه‌مندان پخش می‌شدند. به زودی چاپ‌خانه‌های زیرزمینی باکو و «کیشی‌نف» (Kishinov) هزاران نسخه از روزنامه‌های ایسکارا را چاپ کرده و پخش می‌کردند.

ادامه دارد.

۲ ایسکارا در زبان روسی به معنی «جرقه» است.

معرفی دفتر نمایندگی مجله‌ی فردوسی در غرب استان مازندران

دانشجویان ، خردورزان ، فرهیخته‌گان و افرادی که تمایل دارند در زمینه‌های فرهنگی ، علمی و گزارش نویسی با مجله‌ی مورد علاقه‌ی خود هم‌کاری داشته باشند ، اشخاصی که برای تهیه‌ی شماره‌های روز و شماره‌های قبلی مجله با مشکل روبه‌رو هستند ، کسانی که سفارش چاپی و یا تبلیغات بازرگانی دارند و مایل هستند کالاهای آن‌ها در مجله تبلیغ شود. **لطفاً در استان مازندران به آقای پرویز جمشیدی** تلفن: ۰۱۹۱-۲۲۲۶۸۷۸-۲۲۲۰۰۱۰ آدرس: غرب مازندران شهر چالوس - خیابان امام - ساختمان ابوذر - طبقه دوم دفتر پخش مطبوعات جمشیدی مراجعه نمایند.

**** توضیح **** مجله‌ی فردوسی برای شهرستان‌های بزرگ و مراکز استان‌ها نماینده فعال می‌پذیرد. در صورت تمایل با دفتر مجله تماس حاصل فرمایید.

معرفی دفتر نمایندگی مجله‌ی فردوسی در استان قم

دانشجویان ، خردورزان ، فرهیخته‌گان و افرادی که تمایل دارند در زمینه‌های فرهنگی ، علمی و گزارش نویسی با مجله‌ی مورد علاقه‌ی خود هم‌کاری داشته باشند ، اشخاصی که برای تهیه‌ی شماره‌های روز و شماره‌های قبلی مجله با مشکل روبه‌رو هستند ، کسانی که سفارش چاپی و یا تبلیغات بازرگانی دارند و مایل هستند کالاهای آن‌ها در مجله تبلیغ شود. **لطفاً در استان قم به آقای ابوالفضل اردکانی** تلفن: ۰۲۵۱-۸۸۲۹۷۹۳ آدرس: قم - امام زاده ابراهیم - بوستان نرگس - کوچه هفتم - پ ۲۰ مراجعه نمایند.

**** توضیح **** مجله‌ی فردوسی برای شهرستان‌های بزرگ و مراکز استان‌ها نماینده فعال می‌پذیرد. در صورت تمایل با دفتر مجله تماس حاصل فرمایید.

معرفی دفتر نمایندگی مجله‌ی فردوسی در استان اصفهان

دانشجویان ، خردورزان ، فرهیخته‌گان و افرادی که تمایل دارند در زمینه‌های فرهنگی ، علمی و گزارش نویسی با مجله‌ی مورد علاقه‌ی خود هم‌کاری داشته باشند ، اشخاصی که برای تهیه‌ی شماره‌های روز و شماره‌های قبلی مجله با مشکل روبه‌رو هستند ، کسانی که سفارش چاپی و یا تبلیغات بازرگانی دارند و مایل هستند کالاهای آن‌ها در مجله تبلیغ شود. **لطفاً در استان اصفهان به آقای علی شاه جوان** تلفن: ۰۳۱۱-۲۲۹۱۲۷۴ مراجعه نمایند.

**** توضیح **** مجله‌ی فردوسی برای شهرستان‌های بزرگ و مراکز استان‌ها نماینده فعال می‌پذیرد. در صورت تمایل با دفتر مجله تماس حاصل فرمایید.

۱۸۹۵ در شهر سنت پترزبورگ، پایتخت آن روزی روسیه، بسیار تلاش کرد تا اتحادیه‌ای از کارگران انقلابی ایجاد کند. اما موفق نشد. زیرا این تشکیلات با شدت با مخالفت گروه‌های دست راستی و سربازان تزار رو به رو گردید.

سه سال بعد یعنی در سال ۱۸۹۸، گروهی از سوسیال - دموکرات‌های روسی در مینسک (Minsk) در یک گردهم‌آبی، زیربنای تأسیس «حزب کارگران انقلابی سوسیال - دموکرات» را پایه‌ریزی کردند. این حزب نیز توسط پلیس تزار تعطیل شد و رهبران آن دست‌گیر و زندانی شدند. پس از این شکست، آزادی خواهان در کمیته‌های مختلف انقلابی و زیرزمینی بدون داشتن یک رهبر مرکزی به فعالیت‌های مخفیانه‌ی خود علیه رژیم تزاری مشغول گشتند.

لنین که به علت تشکیلات پنهانی و مبارزه آشکار علیه تزار به سبیری تبعید شده بود، پس از گذراندن دوره سه ساله‌ی تبعید خود در سال ۱۹۰۰ به جمع یاران خود بازگشت و به فعالیت‌های سیاسی خود علیه رژیم تزار ادامه داد. هم‌زمان با بازگشت لنین از تبعید سه‌ساله‌اش روزنامه‌ی «ایسکارا» (Iskara) ^۲ در اشتوتگارت چاپ شد. سرمقاله‌ی نخستین شماره این مجله با تیترو «وظایف فوری جنبش ما از لنین بود».

نسخه‌های این روزنامه از راه رومانی، ایران، فنلاند، آلمان و دیگر کشورهای همسایه به داخل روسیه می‌رسیدند و بین علاقه‌مندان پخش می‌شدند. به زودی چاپ‌خانه‌های زیرزمینی باکو و «کیشی‌نف» (Kishinov) هزاران نسخه از روزنامه‌های ایسکارا را چاپ کرده و پخش می‌کردند.

ادامه دارد.

۲ ایسکارا در زبان روسی به معنی «جرقه» است.